

# Ekosofias Nyhetsbrev

MAJ 2015 - TJUGOTREDJE ÅRGÅNGEN

## CO2-NIVÅN SLÅR ALLA TIDIGARE REKORD

I mars nådde den globala genomsnittliga koldioxidkoncentrationen i atmosfären över 400 ppm, för första gången sedan mätningarna startade. Det rapporterar USA:s nationella övervakningsorgan NOAA.

– Det var bara en tidsfråga innan vi skulle ha ett globalt genomsnittsvärde över 400 ppm, sa Pieter Tans, forskare på NOAA's Globale Greenhouse Gas Reference Network.

Första gången NOAA rapporterade att man uppmätt 400 ppm koldioxid i atmosfären var våren 2012, då det observerades på alla arktiska mätstationer. År 2013 observerade även mätstationen på Mauna Loa, Hawaii att koncentrationen i atmosfären nått över 400 ppm.

– Att den globala genomsnittliga nivån nu nått över 400 ppm är en signifikant milstolpe. Det markerar det faktum att mänsklighetens användning av fossila bränslen har orsakat att den globala CO2-koncentrationen har ökat med mer än 120 ppm sedan förindustriell tid. Hälften av ökningen har skett efter år 1980, sa Pieter Tans.

## ISMMASSIV I ANTARKTIS PÅ VÄG ATT KOLLAPSA

Ännu en gigantisk del av glaciärisen i Antarktis är på väg att kollapsa, enligt en ny studie. Den hotade delen är den sista resten av en flytande ishylla som ursprungligen var lika stor som Halland. Sannolikt är kollapsen en effekt av den pågående temperaturhöjningen på jorden. Nu handlar det om den sista återstående delen av Larsen B, en ishylla som är cirka 1 600 kvadratkilometer, ungefär hälften så stor som den bit som kollapsade 2002. Enligt den nya studien, som har utförts av forskare vid den amerikanska rymdstyrelsen Nasa, har stora sprickor börjat sönderdela hyllan. Sannolikt kommer den att disintegrera runt år 2020.

– Detta är dåliga nyheter för vår planet. Den här shelfisen har existerat i minst 10 000 år, och snart kommer den att vara borta, säger Ala Khazendar, geofysiker vid Nasa och ledare för studien.

Han påpekar att shelfisarna fungerar som bromsklossar för inlandsisen. Utan dem kommer glaciärerna att nå havet snabbare och brytas sönder i snabbare takt än tidigare. Detta kan medföra att höjningen av havsnivåerna accelererar.

SvD

## FN FLAGGAR FÖR MJUKT KLIMATAVTAL

Det klimatavtal som väntas efter höstens COP21-möte i Paris kommer sannolikt att bygga mer på engagemang än hårdföra krav. Det meddelade FN:s klimatchef Christiana Figueres under en presskonferens i mitten av maj, där hon tillade att avtalet ska främja ekonomisk tillväxt istället för att bromsa de ingående ländernas utveckling. Figueres avfärdade därmed många utvecklingsländers rädsla för att ett nytt avtal från 2020 ska tvinga dem att avveckla fossila bränslen och ge dem en svagare ekonomisk tillväxt.

- Vägen till minskad klimatpåverkan är ett avtal och en strategi som möjliggör och underlättar snarare än bestraffar, sade Christiana Figueres.

Den mjukare linjen är en förändring från kraven i Kyotoavtalet som ursprungligen byggde på sanktioner mot länder som inte klarar sina utsläppskrav. Det nya avtalets huvudsakliga drivkraft skulle vara att frikoppla utsläpp av växthusgaser från tillväxten av BNP, skriver Reuters. En FN-rapport från förra året visade att tuffa åtgärder för att bekämpa klimatförändringar som att byta till förnybar energi som vind- och solkraft kan minska den ekonomiska tillväxten med endast 0,06 % per år. Dessa åtgärder skulle samtidigt ge stora och långsiktiga vinster för allt från människors hälsa till avkastningen i jordbruket genom att begränsa skadorna av värmeböljor, översvämningar, ökenspridning och stigande havsnivåer. Förhoppningen under klimatmötet i Paris i december är att sluta ett nytt avtal som ersätter det tidigare Kyotoavtalet och som börjar gälla år 2020. Generellt sett har goda framsteg gjorts mot en överenskommelse i Paris, enligt Figueres. Hon sa också att det nya avtalet kommer att vara en del i en lång process för att begränsa klimatförändringarna och inte en mirakulös lösning från en dag till nästa.

## ÖVERSVÄMMNINGAR KOSTADE REKORDMYCKET

Förra året anmäldes rekordmånga översvämningsskador till försäkringsbolagen, hela 24 000. Siffror som just gäller naturrelaterade översvämningar har bara sammanställts under fyra år så hur extremt fjolåret var är svårt att säga, men skadorna är betydligt fler än åren innan. 2013 anmäldes 3 500 översvämningar till en kostnad av 180 miljoner.

2012 kostade 3 600 skador 174 miljoner medan 2011 var något värre med 6 800 översvämningar för 312 miljoner. Översvämningarna förra året kostade mycket mer, 1 046 miljoner.

– Ja, det var väldigt mycket mer. Det är någonting vi förväntar oss att se allt mer framöver, säger Staffan Moberg, klimatansvarig på branschförbundet Svensk Försäkring.

Klimatförändringarna tros ge mer regn och fler skyfall. Utsatta hus med återkommande översvämningar kommer i framtiden inte att kunna försäkras varnar nu branschen. Hittills har inga kunder nekats försäkring mot översvämning i Sverige, men det har redan skett i både Danmark och Storbritannien enligt Staffan Moberg, och det kan komma även här.

– Ja, det finns ju en försäkringsmässig princip att det ska vara "en plötslig och oförutsedd händelse". Men blir det så att en fastighet eller ett område översvämmas varje år mer eller mindre, då lever man inte upp till den principen.

*SVT Nyheter*

---

### VAR FEMTE KOMMUN SAKNAR STRATEGI FÖR KLIMATANPASSNING

Nästa alla kommuner, 96 procent, tror att de kommer att påverkas av klimatförändringar. Trots det uppger var femte kommun att de inte arbetar med klimatanpassning överhuvudtaget. Det visar en kartläggning av kommunernas arbete med klimatanpassning som IVL Svenska Miljöinstitutet och Svensk Försäkring har gjort.

- Under 2014 uppskattades de naturrelaterade skadorna kosta 1,6 miljarder kronor.

Det är bara en bråkdel av den kostnad Sverige står inför om vi inte rustar för ett extremare väder. Alla kommuner måste medverka till att minska samhällets sårbarhet och risker för klimatrelaterade skador, säger Staffan Moberg på Svensk Försäkring i en presskommentar till undersökningen.

Undersökningen innehåller en ranking av kommunernas klimatanpassningsarbete, som bygger på en enkät besvarad av 165 kommuner. Där får Kristianstad högst poäng bland de stora kommunerna, följt av Botkyrka samt Göteborg och Växjö.

---

### LUFTFÖRORENINGAR KOSTAR EUROPA 13,6 BILJONER PER ÅR

13,6 biljoner svenska kronor låter som bisarrt mycket pengar – men exakt så stor är notan för den sjukvård och de dödsfall som Europas luftföroreningar orsakar. Världshälsoorganisationen WHO och OECD har släppt en studie som visar på enorma ekonomiska kostnader orsakade av luftföroreningar. Under 2010 beräknas ungefär 600 000 män–ni–skors sjukdom och förtida dödsfall kostat Europas samhällen 13,6 biljoner kronor. Det är nästan lika mycket som en tiondel av EU:s BNP år 2013. Att luftföroreningar orsakar förluster i människoliv har man dock vetat sedan länge, men det här är första gången man gjort en mätning av den ekonomiska skadan på Europeanivå. I Sverige beräknas sjukdomar och dödsfall orsakade av luftföroreningar kosta samhället 42 miljarder årligen, enligt siffror från IVL Svenska Miljöinstitutet och Umeå universitet.

*Supermiljöbloggen*

---

### HÖGSTA DOMSTOLEN I STORBRIANNIEN KRÄVER AKTION MOT LUFTFÖRORENINGAR

Storbritanniens högsta domstol har beslutat att regeringen måste vidta åtgärder omedelbart för att minska luftföroreningar, rapporterar BBC. Det är miljöorganisationen Client Earth som har drivit fallet efter att Storbritannien gång på gång har misslyckats med att klara EU:s utsläppsregler för kvävedioxid. Dieselmotorer är en huvudkälla till utsläppen och framförallt London har återkommande problem med utsläpp och höga partikelhalter i luften. I ett enhälligt domslut skriver de fem domarna att regeringen måste förbereda och konsultera en ny plan för luftkvalitet som gör att landet lever upp till EU:s regler absolut senast sista december 2015.

---

### MIKROPLASTER I ÖSTERSJÖN FÖRÄNDRAR FISKARS BETEENDE

Gädd- och abborryngel som exponeras för mikroskopiskt små plastpartiklar - som det finns mängder av i Östersjön - förändrar beteende och blir lättare uppätta av rovfiskar. Marinbiologen Oona Lönnstedt från Uppsala universitet leder forskningsprojektet som bedrivs vid Campus Gotlands forskningsstation i Ar på norra Gotland. Mikroplasterna i våra hav kommer bland annat från fleecekläder, hygienprodukter och inte minst plastskräp som bryts ner. I Östersjön är koncentrationerna höga - och plasten tas upp av fiskarna.

– Deras doftsinne påverkas och de kan inte svara riktigt på rovdjursdofter längre, så de blir sämre på att hålla sig undan från hot. De gömmer sig inte längre på samma sätt utan blir tagna av rovdjur. Det är ganska obehagligt att se att de påverkas på det sättet. Det är ingen som riktigt har tänkt på det förut, att mikroplaster faktiskt är giftiga, för det finns ju så sjukt mycket plaster i Östersjön, säger Oona Lönnstedt.

*Sveriges Radio*

---

### RAPPORT: KRYSSNINGSFARTYG SKITER I ÖSTERSJÖN

Kryssningsfartygen i Östersjön dumpar uppskattningsvis 850 miljoner liter toaavfall i havet. Det här visar en ny WWF-undersökning, Skit inte i Östersjön, som har fått stort genomslag i pressen. Enligt rapporten tar bara en av 29 kryssningsoperatörer i Östersjön hand om sitt toalettavfall. FN:s sjöfartsorganisation (IMO) tog beslut om att ett stopp för utsläpp av avloppsvatten från passagerarfartyg i Östersjön ska träda i kraft nästa år, men på grund av upproret från berörda kryssningsrederier kommer förbudet att börja gälla tidigast 2019.

– Det här är en helt onödigt belastning för Östersjön som bör åtgärdas så fort som möjligt, säger WWF:s generalsekreterare Håkan Wirtén.

*MiljöAktuellt*

---

### HUMLOR OCH BIN SLÅS UT AV JORDBRUKSMEDEL

En ny svensk studie visar att ett av jordbrukets vanligaste medel mot insektsangrepp slår hårt mot både vildbin och humlor. Det handlar om så kallade neonikotinoider, ett bekämpningsmedel som står för 20-30 procent av den totala mängden insektsmedel i jordbruket. De svenska forskarna har placerat honungsbin, vildbin och humlor i närheten av fleras olika sorters rapsfält, både giftfria och fält där rapsfröna "betats med" – alltså badats i – sådana bekämpningsmedel som kallas neonikotinoider. Sedan har forskarna följt insekterna och deras samhällen och sett hur de drabbats av att leva med rapsblommor som innehållit gifterna. Slutsatserna är enligt forskarna mycket tydliga, till och med överraskande tydliga.

– Man kan säga att resultaten entydigt visar att humlesamhällen klarar sig väsentligt mycket sämre och vilda bin har inte lyckats reproducera sig alls vid de fälten som betats med de här bekämpningsmedlen. Effekten är katastrofal av de här kemikalierna, säger Ingemar Fries, en av forskarna bakom studien och professor vid Lantbruksuniversitetet i Uppsala.

*SVT Nyheter*

---

### "MILJÖMÅLEN VÄGER FÖR LÄTT"

Miljöfrågorna väger för lätt i avvägningen mot andra intressen och behöver få större tyngd vid politiska och ekonomiska beslut. Det menar de åtta målsansvariga myndigheter som presenterat den första delen av 2015 års fördjupade utvärdering av miljömålen i rapporten Mål i sikte. I rapporten ger bland andra Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Skogsstyrelsen en bild av hur miljön mår och vilka effekter styrmedel och andra åtgärder gett hittills. Bilden som målas upp är inte direkt positiv. Att miljöfrågorna väger så lätt är en grundläggande orsak till att bara två miljökvalitets-mål kommer att nås till 2020, konstaterar myndigheterna i rapporten. Hög konsumtion driver på produktion och transporter som tär på naturresurser och orsakar utsläpp. Hänsynen behöver förbättras inom skogsbruk och samhällsplanering och vid exploateringar i till exempel fjällen och kustmiljöer. Takten behöver öka i arbetet med restaurering av livsmiljöer och skydd av värdefull natur. De miljömålsansvariga myndigheterna presenterar nu ett stort antal förslag för att fler mål ska kunna nås. Miljömålet begränsad klimatpåverkan kan enligt dem till exempel nås genom ett bonus malus-system för personbilar och långsiktig politik för utveckling av biodrivmedel. Målet frisk luft skulle exempelvis kunna nås genom dubbdäcksbeskattning, målet bara naturlig försurning kan nås genom askåterföring, en giftfri miljö kan nås genom skatt på handelsgödsel och upphandlingskriterier för kemikaliekrav och så vidare.

- Utmaningen är att få ett pris på miljön, att vi kan värdera frisk luft och vatten och levande landskap högre än vi gör idag. Principen "förorenaren betalar" är central. Att sätta värde på ekosystemtjänster och ha med det i miljökonsekvensutredningar inför politiska och ekonomiska beslut är viktiga steg, säger Naturvårdsverkets vikarierande generaldirektör Eva Thörmelöf i en kommentar.

---

### ALLT STÖRRE INTRESSE FÖR MILJÖCERTIFIERADE BYGGNADER

Intresset för miljöcertifierade byggnader växer snabbt. Särskilt de kommersiella fastighetsägarna är numera mycket medvetna och beredda att investera i miljöcertifierade byggnader. Det framkom då NCC nyligen arrangerade en hållbarhetsdag för sina leverantörer.

– Ungefär år 2009 började NCC och Sverige att arbeta med miljöcertifiering av byggnader. I början var branschen skeptisk men sedan kom en ketchupeffekt. I dag ses certifieringen som en möjlighet till att kunna göra bättre affärer. Beställarna har blivit allt kunnigare, säger Christina Lindbäck, hållbarhetschef på NCC. Enligt Christina Lindbäck går det knappt att sälja en helt vanlig byggnad längre. Även bland hyresgästerna, däribland flera svenska storföretag, ökar intresset för miljöklassificerade byggnader.

*Byggindustrin*

---

### "MINSKADE UTSLÄPP OCH 100 000 NYA JOBB"

Kraftigt minskade utsläpp av koldioxid och 100 000 nya arbetstillfällen i Sverige. Det är de viktigaste slutsatserna i en ny rapport från tankesmedjan Romklubben. Rapporten "The Circular Economy and Benefits for Society" redovisar vilka samhällsvinster som kan uppnås genom en övergång till en cirkulär ekonomi. Rapporten fokuserar särskilt på utsläpp av växthusgaser och sysselsättning. I fallstudien simuleras till exempel hur den svenska ekonomin skulle utvecklas om andelen förnybar energi ökar från 50 procent till 75 procent. Slutsatserna i den simuleringen visar att koldioxidutsläppen skulle minska med nära 70 procent.

– De positiva effekterna i rapporten förutsätter saker som mer förnybart, mer energieffektivitet, mer återvinning och återanvändning och mer uthyrning. Kort sagt mer cirkulär ekonomi. Samtidigt skulle BNP i en sådan här matris förmodligen bli något lägre eftersom det inte snurrar lika mycket material och energi. Men det skulle vara bättre för hela samhället, säger Romklubbens ordförande Anders Wijkman till Miljörapporten.

---

### SVENSKA KYRKAN TROR PÅ GRÖNA OBLIGATIONER

2014 var året då klimatfrågan på allvar hamnade på finansbranschens bord. Det hävdar Svenska kyrkan som tidigare i maj släppte rapporten Ansvarsfulla investeringar 2014. Enligt Svenska kyrkan finns en rad positiva signaler från finansmarknaderna – till exempel en kraftig tillströmning av investeringar i gröna obligationer. Men rapporten visar också på en rad hinder som behöver hanteras för att mer kapital ska riktas mot mer hållbara och klimatanpassade verksamheter. Svenska kyrkan efterlyser bland annat en bredare syn på risk och påpekar att dagens riskanalyser sällan omfattar frågor som klimat, andra miljöfrågor eller mänskliga rättigheter. Svenska kyrkan efterlyser också mer långsiktiga belöningsystem i finansbranschen.

– Den viktigaste slutsatsen i vår rapport är att det utan tvekan går att kombinera hållbara investeringar med en god avkastning, säger Svenska kyrkans finanschef Anders Thorendal.

---

### KLIMATSMARTA BILAR KRITISERAS FÖR BRISTANDE UTSLÄPPSREDOVISNING

Hybrider är värst i branschen när det kommer till hur väl de redovisade utsläppen stämmer överens med verkliga

utsläpp, skriver tidningen Auto motor & sport. Kritiken mot de EU-reglerade testmetoderna har hörts länge och nu menar Auto motor & sport att siffrorna blir mest missvisande för hybrider som ofta marknadsförs som klimatsmarta alternativ. Hybriderna använder både el och fossila bränslen, så hur tester görs får stor effekt på bränsleförbrukning och därmed koldioxidutsläpp.  
"Ett exempel är Lexus NX 300h som drog hela 62 procent mer när Auto motor & sport testade jämfört med siffrorna som Lexus uppger", skriver tidningen. I tidningens test kördes bilen tio mil på motorväg och drygt 20 mil på landsväg, med vinterdäck.

### TRE FÖREGÅNGARE INOM HÅLLBAR ENERGI DELAR PÅ GÖTEBORGSPRIS

Göteborgspriset för hållbar utveckling delas ut till personer eller organisationer som gör betydelsefulla förändringar för en hållbar värld. I år har priset energiomställning som tema och delas ut till britten Jeremy Leggett och tyskarna Peter Henricke och Beate Weber-Schuerholz. Peter Henricke får enligt juryn priset för sin forskning och sitt deltagande i den tyska regeringens expertgrupper vilka haft stor påverkan för utvecklingen av Energiwende i landet. Beate Weber-Schuerholz var borgmästare för staden Heidelberg 1990-2006. Enligt juryn lade hon då grunden till den ledande position inom energieffektivisering som Heidelberg idag har. Den tredje pristagaren, Jeremy Leggett, driver företaget Solarcentury som är ett av de första företag som introducerade solceller på marknaden. Han är också en framträdande opinionsbildare. Göteborgspriset för hållbar utveckling delas ut i samverkan mellan Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och 11 företag. Prisceremonin hålls i Göteborg den 19 november.

### Grundläggande miljöutbildning - den 4 juni respektive den 24 september 2015

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande. Seminariet ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Se vår hemsida för närmare detaljer – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)

### IPCC:s femte klimatrapport - risker och möjligheter för företag?

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av IPCC:s senaste klimatrapporter. Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Se vår hemsida för närmare detaljer – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)

Om du uppskattar vårt Nyhetsbrev, dela det gärna på



Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För att prenumerera klicka på länken i huvudet.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus; [romanus@ekosofia.se](mailto:romanus@ekosofia.se), eller 031 - 708 66 51.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg; [magnus.ruberg@ekosofia.se](mailto:magnus.ruberg@ekosofia.se) eller 031 - 708 66 52.

### Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekософи – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång. Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod. Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg

För ytterligare information – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)